Sangfællesskaber for alle

En håndbog om at skabe fællesskab gennem sang

Udgivet af Sangens Hus 2020
ISBN 978-87-994772-2-7

Tekst: Astrid Steen Noringriis, Christian Steen Noringriis og Mette Thue
Redaktion: Mette Thue, Clement Noe og Heidi Kudahl
Fotos: Ard Jonsma for Sangens Hus
Grafisk tilrettelæggelse: Anne Märcher/Basta Media
Tryk: Lasertryk Skejby

Sangfællesskaber for alle er et projektsamarbejde mellem Sangkraftcentrene i Danmark, Lærdansk, Sangens Hus og TrygFonden.

Tak til alle samarbejdspartnere, der har bidraget med viden og erfaring til håndbogen. En særlig tak til frivilligkoordinatorerne og sangfællesskaberne i projektets pilotfase.

NORDISK MILJØMÆRKNING
5041 0826
Svanemærket tryksag
LaserTryk.dk

Sangfællesskaber for alle

En håndbog om at skabe fællesskab gennem sang

"Ud over det fascinerende ved at høre blandede nationaliteter med forskellige danskkundskaber, aldre og køn synge sammen, er det også fantastisk at opleve det naturlige fællesskab, der opstår, mellem sangere og sangledere".

Frivilligkoordinator for sangfællesskabet i Odense

Indhold

INDLEDNING 6

Om sangfællesskaber 8

SÆRLIGT FOR INITIATIVTAGERE 10

Overblik 10

Organisering 11

Find en frivilligkoordinator 13

Find sangledere 15
- Hvad er en sangleder? 15
- Hvordan og hvor finder I frivillige sangledere? 15
- Løbende støtte og sparring 17

SÆRLIGT FOR FRIVILLIGKOORDINATOREN 20

Frivilligkoordinatorens opgaver 20
- Tid og sted besluttes 21
- Sangledernes samarbejde 22

Find sangere 24
- Hvem synger i sangfællesskaber? 24
- Hvordan og hvor finder I sangere? 24

Den styrende koalition 28

Opstart 30
Frivillig-roller i sangfællesskabet 30

Forberedelse af et nyt semester 35
Hvad er et syng-med-arrangement? 36
10 gode råd til frivilligkoordinatoren 37

SÆRLIGT FOR SANGLEDERNE

Om de fem sangsemestre 38

1. sangsemester: Kom godt i gang 41
Hvad er et sangfællesskab? 41
Forventningsafstemning og musikalsk følgeskab 41
Gode tilbagemeldinger 42
Sangmotivation 42
Første møde med sangfællesskabet 44
Godt i gang med sang og fællesskab 45

2. sangsemester: Øvelse gør mester 46
Inkluderende fællesskab - stadig et nøgleord 47
Flow, fokus og fordybelse 48

Syng-med-arrangementer og koncerter 52

3. sangsemester: Bliv bevidst kompetent 54
Fælles refleksion 55

4. sangsemester: Varig forankring 57
Skab struktur 58

5. sangsemester: På egne ben 60
12 gode råd til sanglederen 62

Evaluering 66

OM PROJEKTET SANGFÆLLESSKABER FOR ALLE 68

Drømmen er venskab, kendskab og nye rollemodeller 70

Formålet er fællesskab gennem sang 71

Grundkursus for sangledere 72
Hvad er en sangkonsulent? 73

Ressourcer til deling 74

Samarbejdspartnere 75
Om Sangkraftcentrene i Danmark 76
Om Lærdansk 77
Om Sangens Hus 78
Om Trygfonden 79

Egne noter 80

Roland
FP-4

Indledning

Håndbogen her er skrevet på baggrund af arbejdet med "Sangfællesskaber for alle", som er opstået i et samarbejde mellem Sangkraftcentrene i Danmark, Lærdansk, Sangens Hus og TrygFonden. I projektet har vi fokus på at skabe fællesskaber mellem gammel- og nydanskere. Det vi har lært, kan bruges af alle, som gerne vil mødes om sang.

Med bogen ønsker vi at dele viden om, hvad et sangfællesskab er for os, og vores erfaringer med hvordan man kan skabe fællesskaber gennem sang. Vi deler også vores erfaringer med de særlige opgaver, der følger med i det flerkulturelle, flersproglige sangfællesskab.

Bogen er til inspiration i opbygningen af jeres eget sangfællesskab. I kan søge mere viden på projektets hjemmeside www.sangfællesskaber.dk.

Kapitlet 'Særligt for sangledere' er skrevet af Astrid Steen Noringriis og Christian Steen Noringriis, begge sangkonsulenter. De øvrige kapitler er skrevet af Mette Thue, projektleder. Bogen er redigeret af Mette Thue, Clement Noe, projekt- og udviklingsmedarbejder og Heidi Kudahl, udviklingschef. Alle fra Sangens Hus.

Hvordan skaber man fællesskab mellem ny- og gammeldanskere gennem sang?

OM SANGFÆLLESSKABER

I "Sangfællesskaber for alle" arbejder vi for, at ny- og gammeldanskere møder hinanden igennem sang. Med frivillige sangledere og stærke samarbejder bygger vi bro mellem mennesker i hele landet.

Sang er en hjerteåbner, og erfaringen og forskningen viser, at sang er et af de bedste midler til at knytte mennesker sammen. Når vi synger sammen, skaber vi hurtigt et stærkt fællesskab. Det kan du læse mere om på **www.videncenterforsang.dk**.

Et sangfællesskab er noget andet end et kor. I et sangfællesskab er fællesskabet det vigtigste, og det fællesskab opstår igennem sang. Vi har ikke optagelsesprøver for sangerne, og vi øver ikke. I Sangfællesskaber mødes man i 'åbne sangsamlinger', synger på alverdens sprog, og alle er altid velkomne. I et sangfællesskab lærer man sammen, deler sange og tekster aktivt, og vi byder andre ind til syng-med-arrangementer.

Sanglederne spiller en afgørende rolle. I vores projekt har de været til optagelsesprøve og fået et grundkursus i sangledelse. Det sikrer, at sangen er værd at mødes om, og at der tages hånd om fællesskabet. Rollen som sangleder kan også være et afsæt for unge, som vil prøve sig selv af inden for undervisning, ledelse eller tværkulturelt arbejde.

I "Sangfællesskaber for alle", følger vi de nye sangfællesskaber tæt i to et halvt år. Derefter skal de kunne klare sig lokalt. For at sikre, at det lykkes, gør vi fra starten meget ud af lokale samarbejder, engagement og ejerskab. Vi gør også meget ud af, at hverken praktiske eller sanglige opgaver er afhængige af én eller få personer. Også her skal der skabes fællesskab.

I et sangfællesskab er alle altid velkomne.

Læsevejledning

Bogen her kan læses fra ende til anden. Hvis man gør det, så har man et godt overblik over, hvordan vi griber opbygningen af sangfællesskaber an. Man kan også bladre rundt og søge inspiration eller få idéer til løsninger, når man er i gang med at opbygge sit eget sangfællesskab.
På **www.sangfællesskaber.dk** findes yderligere ressourcer til inspiration og hjælp.

For initiativtagerne

OVERBLIK

I denne bog kalder vi jer, der fik ideen til at starte et sangfællesskab for initiativtagerne. Måske er I en gruppe venner, et sangkraftcenter eller en boligforening. Det er jer som initiativtagere, der træffer de indledende beslutninger.

Når I som initiativtagere vil opbygge jeres eget sangfællesskab, har I brug for en frivilligkoordinator, der kan støtte jer i opstarten, og to frivillige sangledere, der kan lede fællessangen evt. med enkel flerstemmighed. Derudover skal I bruge en flok sangglade sangere.

Bogen her vil guide jer i at opbygge sangfællesskabet, så I som initiativtagere hjælper frivilligkoordinatoren og sangledere godt i gang. Rollerne kan sagtens overlappe hinanden, men vi anbefaler, at I helt fra starten giver hinanden håndslag på, at det er jer initiativtagere, som har overblikket og som hjælper hinanden med at lykkes.

Dette kapitel gennemgår de indledende aktiviteter: Hvordan vil I organisere jer? Hvor skal aktiviteterne forankres? Et sangkraftcenter er en oplagt samarbejdspartner for initiativtagerne i denne fase. Herefter er opgaverne at udpege en frivilligkoordinator, rekruttere sangledere og at skabe løbende opbakning til sangfællesskabet.

ORGANISERING

Den første opgave er at lave en liste over de lokale samarbejdspartnere, som I skal tale med:

- Hvem synes sangfællesskabet er en god ide udover os selv?
- Hvem har lokaler, evt. hvor nydanskere allerede færdes?
- Hvem har netværk og kan rekruttere frivillige sangledere?
- Hvem har netværk og kan rekruttere sangere?

Det er dem, I skal samarbejde med lokalt. Hold et møde, hvor I deler jeres drøm om et sangfællesskab og får et overblik over, hvem der vil bidrage med hvad. Forskellighed er en styrke, også når I skal skabe opbakning til jeres projekt lokalt. Slut mødet af med at give hinanden håndslag på ideen og aftal, hvad I hver især vil gå videre med.

TIP - Samarbejdspartnere

Når I leder efter samarbejdspartnere, så tænk på hvem der også har brug for og vil støtte op om fællesskaber. Er der en virksomhed med mange nye medarbejdere, en uddannelsesinstitution, et kulturhus eller måske et bibliotek som vil være med til at tage ansvaret for det lokale fællesskab, eller hvad med aftenskolen eller kirken?

TIP – samarbejdsaftale gennem sangkraftcenter

Det kan være en fordel at have en lokal samarbejdsaftale mellem samarbejdspartnere, så man på forhånd er enige om, hvem der skal levere hvad, hvornår. Hvis I samarbejder med et lokalt sangkraftcenter, kan de være behjælpelige. Find en liste over sangkraftcentre på www.syngdanmark.dk.

FIND EN FRIVILLIGKOORDINATOR

Næste skridt er at finde en frivilligkoordinator. I denne bog omtaler vi rekruttering af sangere som en opgave for en frivilligkoordinator, men I kan selvfølgelig også løse opgaven sammen. Hvis I ikke har lønkroner til rådighed, kan I eventuelt være flere, der deles om opgaven for at sikre, at I kommer i mål
til tiden. Rekruttering af sangere vil være en løbende opgave, og den kan løses af alle med eller uden sangfaglig baggrund.

TIP - midler til frivilligkoordinator og grundkursus

Der er større chance for at skabe et succesfuldt sangfælleskab, hvis der er kræfter til at løbe det forholdsvist hurtigt i gang. Det er sjovest at være mindst 10-12 til at synge sammen. Midler til en frivilligkoordinator og evt. til at tilbyde sanglederne et grundkursus i sangledelse kan være en vigtig hjælp. Måske er det muligt at finde økonomisk støtte til en lønnet frivilligkoordinator eller til et grundkursus for sanglederne. Tænk igen på, hvem der vil være med til at tage et ansvar for fællesskabet lokalt. Det kan sagtens tænkes, at kommunen, lokale fonde eller lokale erhvervsfolk er villige til at støtte med et mindre beløb eller måske med timer, lokaler eller adgang til en kopimaskine.

Beslutning om frivilligkoordinator

Nu skal initiativtagerne tage stilling til, om I vil løfte opgaven som frivilligkoordinator i fællesskab eller om I vælger én frivilligkoordinator, som kan løfte opgaven alene. Overvej følgende:

- Hvad er jeres muligheder (lønnet/ulønnet, én/flere)
- Hvad er fordele og ulemper ved de forskellige muligheder?
- Hvad er realistisk i forhold til jeres tidsplan?

Hvis I som initiativtagere selv påtager jer opgaven hedder initiativtagerne fra nu af også frivilligkoordinatorerne. Hvis I satser på at finde en anden person til at løse opgaven og måske på at skaffe midler, så lav en klar aftale om, hvem der gør hvad, hvornår I følger op på jeres aftaler, og hvornår i evt. går videre ad frivillighedens vej, i tilfælde af at det ikke lykkes at skaffe midler i første omgang.

FIND SANGLEDERE

Hvad er en sangleder?

Sammen med sangerne udgør den frivillige sangleder kernen i sangfællesskabet. En sangleder er en person, der både kan være med til at facilitere fællesskabet og kan lede sangen. En sangleder skal have kendskab til sang, kunne synge nogenlunde rent og skal gerne kunne akkompagnere på et instrument. Det er helt almindeligt med flere sangledere i et fællesskab. Så deles man om opgaverne og supplerer hinanden.

Hvordan og hvor finder I frivillige sangledere?

Det er bedst, at initiativtagerne med sangfaglig viden rekrutterer sanglederne – som også kan være jer selv. Det er godt at finde mindst to sangledere, så de kan støtte hinanden. Her gælder det også, at forskellighed er en styrke. Find gerne en ung og en moden sangleder, og måske en med rødder udefra.

Send et godt opslag til målgruppen, og brug alle de kanaler, I har. På de følgende sider finder I inspiration til at lave opslaget og søge sangledere.

Opslaget sangleder søges

Skriv et godt opslag der passer til jer.

- Hvad søger I?
- Hvad vil I sammen, hvad er drømmen? Og hvorfor det?
- Hvad får sanglederne ud af det? Kan I tilbyde dem et grundkursus?
- Hvad forventer I af sanglederne?
- Er der optagelsesprøve, ligesom i projektet "Sangfællesskaber for alle"? Hvad skal der evt. ske ved optagelsesprøven? Skal man ringe inden man anmoder?
- Hvad skal man gøre nu for at komme i betragtning som sangleder?

TIP - Her kan I finde sangledere

- Professionshøjskoler (læreruddannelser og pædagoguddannelser)
- Ungdomsuddannelser
- Sprogskoler
- Det lokale Sangkraftcenter
- Lokale kor
- MGK-uddannelser
- Musikskoler
- Højskoler
- De lokale Venligboerne (Meld jer ind i Facebookgruppen og del jeres opslag).
- Lektiehjælpere fra biblioteket og sprogskoler
- Aktive amatørmusikere, pensionerede eller nuværende musiklærere, organister eller andre, hvor deres arbejdsgivere vil bakke op om projektet med timer.

TIP - Her kan I annoncere efter sangledere

- Facebook
- Fysiske opslag
- Lokalavisen (F.eks. pressemeddelelse eller interview)
- Hjemmeside
- Nyhedsbrev
- Direkte mail til netværk/kontoret/musiklæreren på uddannelser, som kan formidle opslaget videre.

Løbende støtte og sparring

Initiativtagerne støtter og følger sangfællesskabet løbende. Det er jeres idé, og ved at støtte frivilligkoordinatoren og tilbyde sparring løbende, og i hvert fald forud for hvert nyt semester, sikrer I, at tingene ikke går i opløsning inden de er blevet en lokal tradition. Hvis der er sammenfald mellem rollerne, så er det alligevel en god ide at mødes mindst en gang hvert halve år, for at tage temperaturen på arbejde, tilpasse aftaler og planer og få overblik over, hvem der gør hvad i den næste periode.

Hvis det er muligt, kan I også bidrage med viden om sang og netværk. Netværk behøver ikke kun være indenfor sangverdenen. Hvis I kan bidrage med kontakt til lokale virksomheder eller organisationer, der kan skabe værdi for sangfællesskabet, kan I være med til at åbne dørene for nye muligheder. Det kan også være, at I kan skabe kontakt til det lokale rådhus, hvor sangfællesskabet kan optræde ved receptioner eller begivenheder.

Når I sparrer med frivilligkoordinatoren, kan i overveje at drøfte disse spørgsmål:

1. Hvad har været godt?
2. Hvad vil vi gerne have mere af, eller hvad kan vi gøre anderledes?
3. Er der noget vi skal holde op med at gøre?
4. Gode ideer?

Spørg eventuelt nærmeste sangkraftcenter til råds. Find det på www.syngdanmark.dk

For frivilligkoordinatoren

FRIVILLIGKOORDINATORENS OPGAVER

Frivilligkoordinatorens opgave er at gøre det, der skal til, for at sangfællesskabet fungerer og bliver et rart sted for alle at mødes og synge. Opgaverne består i at organisere, kommunikere, rekruttere og uddelegere og vil variere lokalt.

Frivilligkoordinatorens konkrete opgaver er at:

- Tiltrække ca. 20 sangere forud for hvert semester
- Planlægge hvert nyt semester: tid, sted og syng-med-arrangementer.
- Sikre praktiske detaljer ved opstart som nøgle, lokale, klaver, kopiering, sangmapper, evt. hylde eller taske/kasse til mapper.
- Opbygge frivillighedskultur dvs. uddelegere flest mulige praktiske opgaver til sangerne. Se afsnittet "Frivillig-roller i sangfællesskabet".
- Opbygge netværk til lokale virksomheder og organisationer og skaffe syng-med-arrangementer/ koncerter, når sangfællesskabet er godt i gang. Få inspiration på sangfællesskaber.dk/virksomheder/
- Bidrage til lokal synlighed f.eks. gennem presse.
- Deltage i møder i den styrende koalition.

TIP – Frivilligaftale gennem DFH

Hvis I samarbejder med Dansk Flygtningehjælps frivilligafdeling, kan I få frivilligaftaler til jeres sangledere gennem dem. Jeres sangfællesskab vil da være en frivilligaktivitet under Dansk Flygtningehjælp, og jeres sangledere er forsikrede, når de leder sangfællesskabet. Det er en fordel for begge parter. Dette partnerskab kan kun indgås under den forudsætning, at flygtninge er en del af målgruppen.

Tid og sted besluttes

Når både frivilligkoordinatoren og de to sangledere er fundet, mødes de og aftaler følgende om sangfællesskabets sangsamlinger:

- Hvor mødes sangfællesskabet?
- Hvornår?
- Hvor længe?
- Hvor tit?

I kan f.eks. starte med 12 gange af halvanden time det første halvår.

Sangledernes samarbejde

Ved samme møde skal de frivillige sangledere hjælpes i gang med at planlægge sammen. De skal støttes i at træffe beslutninger og opbygge deres samarbejde. Det er godt både at drøfte drømme og ideer, personlig motivation og helt praktiske emner. Vi forslår også, at I fra starten etablerer en "vi finder ud af det"-kultur. Det I lige nu antager, kan vise sig at være helt skævt om fire måneder. Et fælles mål, dialog, gensidig tillid og den rette mængde af "pyt", er et godt sted at starte.

Praktiske aftaler som det er godt at få på plads:

- Hvordan skiftes sanglederne til at lede sangen?
- Hvem varmer sangerne op?
- Hvem af sanglederne starter den første gang?
- Hvad er programmet for den første gang?
- Er det en initiativtager, frivilligkoordinatoren eller en sangleder, der byder velkommen den første gang?
- Hvem laver kaffen de første gange?
- Hvem stiller stole op, og hvordan får vi ryddet op igen?
- Hvad er de praktiske forventninger til sangerne?

Husk kaffepausen, den er vigtig for fællesskabet!

FIND SANGERE

Når I har fundet sanglederne og afklaret tid og sted for sangfællesskabet, kan I skrive et opslag og invitere sangere.

Hvem synger i sangfællesskaber?

Sangfællesskaber er et sangmøde mellem mennesker og kulturer. Sangerne i sangfællesskaber er derfor både ny- og gammeldanskere. Fælles for alle er deres ønske om at møde nye mennesker og være sammen i et fællesskab om sang. Sangfællesskaber kan overføres til alle målgrupper, hvor der er behov for at gøre noget aktivt for at skabe gensidigt kendskab, tillid og i sidste ende følelsen af fællesskab.

Hvordan og hvor finder I sangere?

Lav et godt opslag og brug alle de kanaler I har. Her er inspiration til teksten i et opslag, der også kan bruges som plakat. Husk et godt billede, som illustrerer det, I drømmer om at skabe.

Kom og syng og vær med

Kom og syng og vær med i et nyt sangfællesskab i [by]! Vi synger sammen på alverdens sprog og møder hinanden både ny- og gammeldanskere.

Vi mødes og synger [ugedag] kl. [tidsrum]] på [sted] i [by], [gadenavn, husnummer, lokale].
Første gang er [dato]

Det er gratis at være med. Vi synger, griner, snakker og skaber netværk. Har du spørgsmål, så mød op og syng med. Så kan du få svar på det hele.

De frivillige sangledere hedder [fornavne].
Du må meget gerne tilmelde dig til [navn] på [E-mail] eller [telefon], men du kan også bare dukke op.

Alle er velkomne!

Her kan I finde sangere:

- Professionshøjskoler (læreruddannelser og pædagoguddannelser)
- Ungdomsuddannelser
- Sprogskoler
- Det lokale Sangkraftcenter
- Lokale kor
- Sangglade seniorer
- MGK-uddannelser
- Musikskoler
- Højskoler
- De lokale Venligboerne (meld dig ind i Facebookgruppen og del dit opslag)
- Først sangledernes netværk, senere sangernes: Opslag deles via sanglederne. Spørg dem, hvem der kan dele i hvilke grupper.
- Universiteter og andre videregående uddannelser

TIP – Del

Send en besked på Messenger eller en mail til institutioner og foreninger med link til jeres Facebookopslag, og bed dem dele. Det kan være til ungdomsuddannelser, kommunen, internationale foreninger og organisationer eller det lokale sangkraftcenter.

Her kan I annoncere:

- Facebook
- Hjemmeside
- Nyhedsbrev
- Fysiske opslag
- Direkte mail til netværk/kontoret/musiklæreren på uddannelser, som kan formidle opslaget videre.
- Lokalavisen (F.eks. pressemeddelelse eller interview)
- Til fællessangsarrangementer, på kirker og kulturhuses opslagstavler, på virksomheder med mange nye medarbejdere
- Opret evt. løbende en begivenhed 'Kom og syng og vær med i sangfællesskabet i X by' på følgende platforme:
- KultuNaut.dk (En kulturkalender, hvor man opslår lokale arrangementer)
- Kommunens 'Det sker' (Send en mail til kommunens kommunikationsafdeling med link til den Facebookside, der skal deles).

DEN STYRENDE KOALITION

Initiativtagerne startede sangfællesskabet, men det kan være fint at danne en formel styregruppe eller evt. en bestyrelse, der fremadrettet kan sætte rammer for sangfællesskabet. I projektet "Sangfællesskaber for alle" kalder vi det for en styrende koalition. Vi har valgt navnet, fordi vi synes, at det rigtig godt betegner det gruppen gør, nemlig at samarbejde om et fælles mål og for at fremme en fælles interesse. Koalition betyder i øvrigt at "gro sammen" og det passer rigtig godt til det, der sker i et sangfællesskab.

Hvad er den styrende koalition?

Den styrende koalition er et navn for en lille styregruppe omkring sangfællesskabet, hvor alle har lige meget at skulle have sagt. Dvs. der er er ikke en formand. Den styrende koalition i hvert sangfællesskab består af frivilligkoordinatoren, en sangleder og de partnere, I samarbejder med (f.eks. det lokale sangkraftcenter og en sangkonsulent fra Sangens Hus).

I den styrende koalition har man det overordnede ansvar for sangfællesskabet. Det vil sige, at man ikke står for det daglige arbejde, men man mødes f.eks. mellem semestrene for at drøfte, om de større rammer er på plads.

Er der noget der skal justeres i sangfællesskabet? Mangler der noget i sangfællesskabet (nydanskere, gammeldanskere, netværk, gejst)? Hvad kan vi gøre sammen? Hvem gør hvad hvornår?

Sammen justerer den styrende koalition sangfællesskabets rammer og træffer vigtige beslutninger, hvis behovet måtte opstå. Hvis der opstår en situation, hvor sangerne, sanglederne eller frivilligkoordinatoren ikke selv kan finde en løsning, kan de søge hjælp hos den styrende koalition, som den øverste beslutningsmyndighed i sangfællesskabet.

En af sanglederne deltager i den styrende koalition. Det er bedst at spørge sanglederne, hvem af dem, der har lyst til at være med. Sanglederen kan forvente et halvårligt møde, et par mails og en snak med frivilligkoordinatoren.

Selv om alle er lige i den styrende koalition, gør vi meget ud af at aftale, hvem der har ansvaret for hvad, og hvornår vi skal tale sammen igen.

OPSTART

Nu har I fået organiseret jer: I har fundet samarbejdspartnere, lokaler, sangledere og sangere, så nu er det blevet tid til opstart i sangfællesskabet.

Frivilligkoordinatoren sørger for at sangfællesskabet fungerer, og sanglederne sørger for det musikalske, henad vejen lærer i hinanden at kende og finder løsninger på de praktiske opgaver. Trivsel, glæde og udvikling af fællesskabet er alles ansvar – også sangernes.

Frivillig-roller i sangfællesskabet

Små ansvarsopgaver kan knytte en sanger tættere til sangfællesskabet. En opgave giver ejerskab, identitet og vedholdenhed i forhold til sangfællesskabet. Det er dejligt at mærke, at der er brug for en. Spørg derfor sangerne, om de kunne være interesserede i at varetage en rolle. Vær opmærksom på, om opgaverne fortsat bliver varetaget ved hvert nyt semester. Det kan være fristende at klare det hele selv som frivilligkoordinator, fordi det måske er hurtigst, men det skaber et stærkt, selvstændigt, varigt sangfællesskab, hvis man formår at uddelegere ejerskabet. Desuden understøtter det, at sangfællesskabet kan fortsætte også efter en evt. projektperiode.

Her er inspiration til, hvilke opgaver, der kan gives til sangerne:

Velkomst-skaberen

- Er særlig opmærksom på at byde velkommen til nye sangere
- Mødes med nye sangere 10 minutter før og forklarer om sangfællesskabet og svarer på spørgsmål
- Er ansvarlig for at hente og aflevere nøglen og sørger for at lokalet er åbent i god tid
- Er opmærksom på at skrive en besked og spørge ind til en sanger, hvis han eller hun er udeblevet nogle gange. Det har stor betydning for fællesskabet, om andre lægger mærke til, at man ikke har været der.

Fællesskaberen

- Sørger for kaffe, the, vand og kopper
- Sørger for at der bliver holdt kaffepauser
- Sørger måske for sociale arrangementer, hvor sangfællesskabet kan mødes til andre sangarrangementer eller til en semesterstarts- eller afslutningsbegivenhed.

Praktikeren

- Er navneopråber. Noterer alle navne på tablet/computer og spørger, om der er nye
- Modtager besked om afbud
- Er nodeansvarlig og kopierer nye sange inden sangsamlingen i samråd med sanglederne.
- Sørger for, at alle hjælper med at rydde op i lokalet.

Når sangfællesskabet er godt i gang, kan der også være en kommunikationsansvarlig:

Kommunikationsansvarlig

- Står for sangfællesskabets Facebookside
- Besvarer spørgsmål på e-mail og Facebook til nye sangere
- Tager billeder, hvis det er ok, og lægger dem på sangfællesskabets Facebookside
- Laver arrangementer i samarbejde med fællesskaberen og frivilligkoordinatoren.

FORBEREDELSE AF ET NYT SEMESTER

Ved semesterstart er det hele delvist forfra igen. Frivillig-koordinatoren og sanglederne skal være opmærksomme på at skabe en tryg opstart med en blanding af nye og tidligere sangere. Det betyder, at der skal bydes velkommen igen og være tid til nye møder og snak i kaffepausen. Det kan være, at man tager en runde og fortæller lidt om sig selv, eller man deler en sang som betyder noget for en. Det, der er kendt repertoire, er måske nyt for andre. Tidligere sangere kan måske få en særlig rolle i en kendt sang, så alle føler sig sangligt udfordret. Det er også nu, de forskellige frivilligroller tages til revision. Er alle glade for fordelingen, eller er der andre, der kan tage ansvaret?

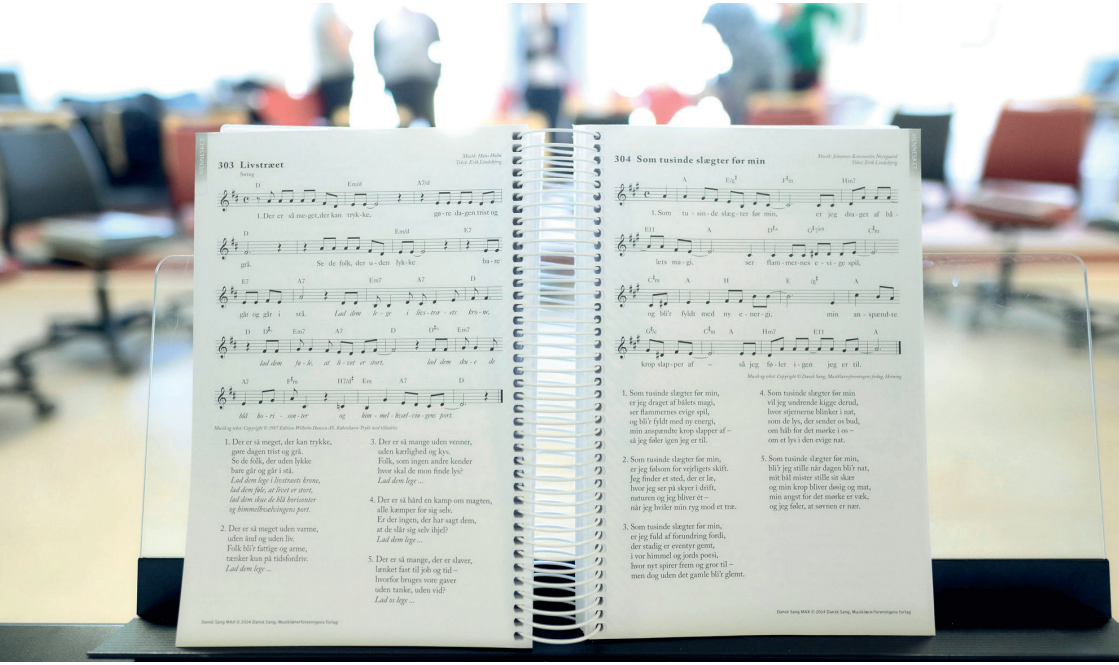
Op til semesterstart er det praktisk for den styrende koalition at mødes og vurdere, om der skal justeres på sangfællesskabet, og om der skal gøres en særlig indsats for at få endnu flere med.
Når I planlægger det nye semester, kan I tænke på, at hvert semester har:

- Semesterstart med særlig velkomst de første gange
- Almindelige sangsamlinger
- En særlig hyggelig dag med f.eks. kage, fællesspisning eller en fælles aktivitet?
- Syng-med-arrangement eller afslutningsarrangement
- Semesterafslutning
- Evt. sociale arrangementer udenfor semestrene for at holde fast i fællesskabet og sangerne.

Hvad er et syng-med-arrangement?

Et syng-med-arrangement er en slags optræden, hvor publikum får muligheden for at synge sammen med sangfællesskabet.

Inviter jer selv derhen, hvor I gerne vil synge, og overvej, hvor I får presseomtale, honorarer eller flere nye sangere. Husk, at jeres sang er en gave og skaber værdi for andre. De fleste borgmestre har brug for sang ved receptioner og brug for at vise en mangfoldig by. Det kan være jeres mål at blive et yndet indslag ved prominente receptioner, eller til julemarkedet. I kan starte med et syng-med-arrangement som tak for lån af lokaler, der hvor sangfællesskabet mødes eller på biblioteket. Det kan også være at en lokal virksomhed vil lægge kantine eller fabriksgulv til et arrangement.

10 gode råd til frivilligkoordinatoren

1. Brug dit netværk og spred budskabet om sangfællesskabet.
2. Samarbejd gerne med en sprogskole, SOSU-uddannelse eller lignende om lokalerne til sangfællesskabet. Det kan give direkte adgang til nydanske sangere.
3. Vær klar på målgruppen for sangerne fra en start, så tid og sted matcher målgruppen, og så PR for sangfællesskabet når dem.
4. Vær tålmodighed. Det er svært at få folk til at indgå i et nyt fællesskab. Skab evt. muligheder for at "prøve på egen krop" der, hvor folk allerede er.
5. Find ildsjælene, og pas godt på dem. Lyt til, hvad de gerne vil, hvor deres energi ligger, og understøt det. Lyt til, hvad de synes er svært og udfordrende, og hjælp dem med det.
6. Husk at fejre de små succeser.
7. Dan forbindelser. Brug din egen viden om lokalområdet, og sæt sangfællesskabet i kontakt med relevante aktører, som har interesse i at hjælpe med at støtte op om sangfællesskabet.
8. Afstem forventninger til forløbet med sanglederne.
9. Støt sanglederne i at skabe en god stemning og sætte nogle gode rammer.
10. Husk hyggen.

Særligt for sangledere

OM DE FEM SANGSEMESTRE

I skal nu i gang med at starte et sangfællesskab for alle! De kommende afsnit henvender sig til sanglederne som sammen skal arbejde med sangfællesskabet. Her opdeler vi forløbet i sangfællesskabet i sangsemestre af et halvt års varighed. Erfaringen viser indtil videre, at der er løbende udskiftning i sangfællesskaberne, og at det derfor er hensigtsmæssigt at arbejde med et halvt år ad gangen.

Fælles for alle sangsemestre er, at I som sangledere skal ud på en opgave som handler om at skabe fællesskab gennem sang. Vi lægger stort vægt på sjov, trivsel og fælles udvikling. Det er vigtigt at pointere, at der i denne sammenhæng ikke er tale om at lave et kor. Det er sjovt, når det lyder godt, men det er ikke altid en forudsætning. Det er ok at kvaliteten af sangen vil komme til at svinge undervejs, og det betyder ikke, at der kommer til at mangle muligheder for, at I kan udvikle hver enkelt sanglederes musikalske og ledermæssige kompetencer.

I kan med fordel hver især gøre jer nogle overvejelser om jeres egne målsætninger og ambitioner for fællesskab gennem sang – i tillæg til jeres arbejde med sangen i sig selv.

Husk f.eks. på hvem der har inspireret jer selv mest i løbet af livet, og læg mærke til, at det ofte vil være mennesker med en stor passion og et stort drive. I skal have lyst til at arbejde med fællesskaber og sang, og I skal være enige om, at målet er at skabe et fællesskab, hvor der er plads til alle.

1. SANGSEMESTER: KOM GODT I GANG

Hvad er et Sangfællesskab?

Et sangfællesskab er et åbent mødested for alle sangglade nydanskere og gammeldanskere, som vil møde hinanden gennem sang. I et sangfællesskab bliver der derfor etableret rammer, hvor mennesker møder hinanden og knytter bånd gennem sangen – forskning viser nemlig, at sang er ét af de bedste midler til at skabe sammenhold mellem mennesker. I et sangfællesskab er der ingen optagelseskrav, optagelsesprøve eller forventninger til, at man som deltager har korerfaring, trænet sangstemme, musikalsk baggrund eller lign. Alle, som har lyst til og mod på at bruge deres sangstemme, er velkomne

Forventningsafstemning og følgeskab

Som sangleder i et sangfællesskab er det vigtigt at få afstemt forventninger om, hvad et sangfællesskab er – både overfor sig selv og mellem andre sangledere i det respektive sangfællesskab. Ved netop at kunne rammesætte et sangfællesskabt rent musikalsk, får sanglederne de bedste betingelser for at kunne designe deres musikalske indhold, retning og udvikling i deres arbejde med sangerne. Både sangere og sangledere kan have vidt forskellige erfaringer med sang. Nogle sangledere har måske erfaring med sang og formidling, mens andre er spirende talenter. Fælles for alle sangledere er dog, at de vil arbejde for sang og samhørighed mellem mennesker.

For at sikre et udviklende og positivt samarbejde sanglederne imellem er det derfor vigtigt, at sanglederne yder musikalsk følgeskab over for hinanden, så man på den måde både er loyal over for sin sanglederkollega og anerkender hinandens forskelligheder.

TIP - evaluer i sanglederteamet

Evaluer løbende i sanglederteamet – og gerne efter hver sangsamling. Særligt i starten vil der være stor sandsynlighed for, at sanglederteamet skal finde hinanden musikalsk, ligesom sangfællesskabet skal "synges varmt". Brug hinanden som musikalske sparringspartnere, så hver sangleder får styrket sine musikalske kompetencer og husk, at fællesskab altid er en del af målet.

Gode tilbagemeldinger

Det kan være svært at få gang i dialogen om hinandens kompetencer, det kan virke lidt grænseoverskridende, eller man kan simpelthen være uenige.

I Sangfællesskaber bruger vi af og til metoden "tre stjerner og et hjerte". Det betyder, at vi siger tre ting, som var gode og lykkes godt, og én ting som det vil være godt at få mere af. Sidst i kapitlet 'Særligt for sangledere: De fem sangsemestre' deler vi en model for, hvordan I kan evaluere ved slutningen af et sangsemester.

Sangmotivation

For at finde fælles retning for sanglederne kan de lave en fælles sangmotivation for deres fremtidige arbejde med deres sangfællesskab. Fællesmotivation fungerer således både som en slags kontrakt og samarbejdsaftale imellem sanglederne, ligesom den danner musikalsk grobund for den ønskede retning, som sanglederteamet vil have med deres sangfællesskab.

Udover at udvikle en fælles sangmotivation påbegynder sanglederne også planlægningen af 1. sangsemester. Her er formålet at få skabt en god og spirende sang- og fællesskabskultur, så sanglederne skal finde konkret repertoire, lave aftaler om hvem, der gør hvad, følger op og lignende. Derudover skal de overveje, om de vil planlægge en semesterafslutningskoncert eller et syng-med-arrangement. En fælles sangmotivation kan f.eks. handle om, hvad I drømmer om at skabe sammen, hvad I hver især gerne vil opnå, og hvad I kan bidrage med her og nu og på sigt.

TIP - Del succeser

Brug og del de små succeser med sangfællesskabet som katalysatorer for at få musikken og fællesskabet til at leve. Både som relativ ny sangleder og sanger i et sangfællesskab, har man brug for succeser for at få musikalsk selvtillid, så ved at udvikle på netop det, der virker, kan de små succeser bidrage til at sanglederen og sangfællesskabet udvikler sig som en stærk enhed.

Første møde med sangfællesskabet

Når sanglederne møder deres sangfællesskab for første gang, er det en fordel at afsætte god tid til præsentationsrunde og forventningsafstemning. I forhold til forventningsafstemningen kan det være en god idé at minde hinanden om forskellene mellem et sangfællesskab og et kor: her er ingen optagelseskrav, alle synger med sin stemme, og formålet er at skabe samhørighed og knytte bånd med sangen som katalysator.

TIP - tilbyd frivilligroller

Tilbyd sangerne forskellige frivilligroller. Det styrker deres egne følelser af ejerskab og styrker fællesskabet. Læs mere under afsnittet Frivilligroller i sangfællesskabet.

Selvom et sangfællesskabs rammer per definition er mere løse end et i et typisk kor, vil sangledernes fælles motivation fungere som drivkraft og smitte af på sangerne, så de får lyst til at komme igen. Motivationen er dermed en vigtig del af, at sangfællesskabet udvikler sig musikalsk og socialt, så sangfællesskabet bliver mere sammensunget og fællesskabet vokser.

For at styrke den fælles motivation kan sanglederne lufte idéen om at afslutte semestret med en syng-med-koncert eller et lignende arrangement.

TIP – Giv tid

Tag jer god tid, når I arbejder med sangene – både ift. indstuderingsfasen, og når sangfællesskabet kan sangen godt. Husk at det sjældent bliver kedeligt for sangerne at synge en kendt sang.

Godt i gang med sang og fællesskab

I denne første fase handler det især om at få skudt samarbejdet godt i gang mellem sanglederne og sangfællesskabet. Dette kan tage tid og kræve både musikalsk tilpasning og omstillingsdygtighed samt evt. differentiering af det sanglige indhold. Det vigtige er altså at få sunget så meget som muligt, så fundamentet mellem både sangledere og sangfællesskabet kan blive bygget op af gode musikalske oplevelser.

TIP – Lav fast program

Lav et musikalsk program for sangfællesskabet, som indeholder både genkendelse og variationer. F.eks. kan I have den samme start- og slutsang i det første semester, som både giver en fast ramme samt genkendelighed for sangerne. Ligeledes kan I også veksle mellem stilarter, sprog og energiniveau i repertoiret.

2. SANGSEMESTER: ØVELSE GØR MESTER

Når man når til 2. sangsemester, vil de fleste sangfællesskaber være kommet godt i gang. Ofte har sanglederne fundet hinanden som ledere og fået rystet de første usikkerheder af sig.

En vigtig pointe er, at det tager tid at udvikle et godt samarbejdsflow, og det er ikke givet, at man har nemt ved at lede sammen – selvom man godt kan lide hinanden og deler en fælles passion og vision: fællesskab gennem fællessang. Her kan det være en god idé at tænke på disse tre nøglesætninger:

- Forhold jer åbent til hinandens input.
- Vær ærlig omkring dine egne forventninger til dig selv og din sanglederkollega.
- Tal sammen – før, under og efter en sangsamling.

Inkluderende fællesskab – stadig et nøgleord

Sangledernes særlige udfordring i opstarten af et sangfællesskab er at definere og udvikle en fællesskabs- og sangkultur. Fællesskabskulturen kan måske så småt være ved at etablere sig, når man har været i gang i et halvt år. Dog vil der i mange sangfællesskaber være løbende udskiftninger af sangerne. Ofte vil der komme nye sangere til, og måske er enkelte også stoppet igen. Vær opmærksom på at inddrage og inkludere de nye sangere. Det kan være en idé at definere den gode velkomst indbyrdes mellem sanglederne, så I er enige om, hvordan I griber det an. Tænk på:

- Hvornår har du sidst selv fået en rigtig god velkomst?
- Det kan være rart at føle sig vigtig som sanger i et sangfællesskab. Har man ikke været der en gang eller to, kan det virke inkluderende og bekræftende, at nogen spørger ind til, hvor man har været, eller at man får at vide, at man har været savnet.
- Et fast velkomstritual giver tryghed og kan være et afvæbnende og rart sted at starte. Både for de helt nye og for sangere, der har været med længe. Det kan f.eks. være en navneleg/sang man begynder med.

TIP - Den gode modtagelse

I DGI arbejder man for at skabe trygge og givende fællesskaber, hvor deltagerne har lyst til at komme igen. Hvis I vil have inspiration til at skabe et stærkt fællesskab, så find deres folder "Tag godt imod" på internettet ved at skrive søgeordene "DGI tag godt imod".

Flow, fokus og fordybelse

I sanglederteamet er I sikkert ved at være trygge ved indstudering, og ofte vil der melde sig en trang og lyst til at arbejde mere i dybden med den sanglige kvalitet. Dette kan dog også give anledning til, at man som sangleder husker på, at et sangfællesskabs vigtigste fokus ligger på fællesskabet i at synge sammen – og ikke sværhedsgraden af det, man laver. Når det er sagt, så kan man sagtens arbejde med god kvalitet i et sangfællesskab, og det vil kun give mere motivation for både sanglederne og sangerne, for i bund og grund foretrækker alle, når det lyder godt. En god tilgang er at arbejde med flow, fokus og fordybelse:

Flow

En afgørende faktor for at have gode og givende sangsamling er, at man som sangleder bliver bevidst om at finde frem til et godt flow. Både i hver enkelt sang/aktivitet og generelt i sangsamlingerne. Når man arbejder med flow, er det specielt vigtigt at være bevidst om disse ting:

- Flow er en følelse af nærvær og tilstedeværelse.
- Flow er individuelt – dvs. at et meningsfuldt flow for mig, ikke nødvendigvis er et meningsfuldt flow for dig.
- Nærvær i et sangfællesskab kan f.eks. komme, når man er tryg, når man har lært en sang udenad, når sanglederne er motiverede, når der ikke er for mange pauser med for meget snak, og når vi bliver i lang tid ved det samme.
- Mange oplever at instruktioner om sangen, rettelser og lignende arbejder imod flowet. Prøv at instruere uden at stoppe pulsen.

Når I arbejder med at opnå et godt flow, er det afgørende at kigge på arbejdsgangen.

Fokus

I sanglederteamet kan det være positivt at fokusere på, at det at synge sammen i et sangfællesskab ikke blot bliver at lære en masse sange. Måden man som sangleder vælger at arbejde med en sang på, er til gengæld meget vigtig:

- Tænk over, hvad det er for en sang. Hvor kommer den fra, hvem har skrevet den, og hvordan lyder originalen?
- Overvej hvilke elementer, der er sjove at gribe fat i. Er det en udadvendt/indadvendt sang, lægger sangen op til glæde eller til eftertænksomhed, er den hurtig/langsom osv.
- Beslut 1 – måske 2 – fokuspunkter at arbejde ud fra i netop den sang til den pågældende sangsamling (Se oversigten Fokus og fordybelse).

Fordybelse

Når man i sanglederteamet har besluttet, hvilket fokus man vil have i den pågældende sang, kan man med fordel kigge på, hvordan man vil arbejde med det og fordybe sig i det:

- Er fokus på sangens originale oprindelse, kan man f.eks. gå ned i, hvordan sangen synges. Altså klangen.
- Herefter kan man med fordel prøve forskellig ting af, der fremmer det fokus, man har valgt. Hvis fokus er på klang, kan I prøve at synge hemmeligt, vredt, sørgmodigt, glad, indadvendt, udadvendt osv.

Ofte vil denne måde at arbejde på gøre, at man kan synge en sang i længere tid ad gangen uden blot at repetere for repetitionens skyld. Fordybelse i kontraster og alt derimellem vil kaste lys over sangens mange nuancer og skabe interessante spændingsfelter og udtryk.

Samtidig er det en håndsrækning til dem, som ikke synger på deres modersmål at blive ved den sammen sang i et stykke tid, så de får mulighed for at få teksten godt på plads.

Når man arbejder med en sang i længere tid ad gangen, vil der ofte være grobund for at nå frem til et godt flow. Vi synger ikke "bare" for at synge, men vi fokuserer på noget – fordyber os i det – og på den måde højner vi kvaliteten ved at lave mange repetitioner. Mange gentagelser medfører også en større tryghed ved både melodi og tekstarbejde.

Her er eksempler på gode fokuspunkter og fordybelsesmuligheder – det kan vi også kalde metoder:

FOKUS	FORDYBELSE
Rytme	Puls, underdelinger, breaks, alene/sammen
Tekst/historie	Hvad handler sangen om? Hvem fortæller? Historisk kontekst? Hvor foregår det? Har det betydning for tekst/udtale/artikulation?
Melodi	Melodiens forløb, synge legato/staccato, nynne uden tekst
Klang	Toneart, blød/skarp klang, åben/lukket klang, luftigt/komprimeret, vibrato/ingen vibrato
Stemning	Rammefortælling, synge indadvendt/udadvendt, hemmeligt/råbe, vredt/glad, sørgmodigt/genert
Dynamik	Kraftigt/svagt og alt herimellem både i formens forløb, i hele sangen og i en frase ad gangen
Tempo	Hvad sker der når vi skifter fra hurtigt til langsomt og omvendt? Både i hele sangen, i brudstykker og i en frase ad gangen.

Syng-med-arrangementer og koncerter

For mange sangfællesskaber vil det i 2. sangsemester være en fordel at begynde at lave mindre syng-med-arrangementer og evt. koncerter. Gerne til uformelle arrangementer. Kig på nærområdet og på sangernes egne kontakter, og lav f.eks. to små koncerter med det repertoire, som I er allermest trygge ved. Syng-med-arrangementer og koncerter kan fungere glimrende som motivation både for sangerne og for sanglederteamet.

Hav gerne dette med i overvejelserne:

- Koncerten behøver ikke være lang – 3-5 numre er rigeligt.
- Forbered sangfællesskabet på det i god tid. Overvej også at inddrage sangerne i planlægningen. Det giver fælles ansvarsfølelse.
- Det er rart at have noget at øve op til, og en optræden kan være et skønt mål at have sammen, hvor man deler de sang- og fællesskabsoplevelser, man har sammen.
- Optrædener kan også bruges til at hverve nye sangere til det kommende semester og kan fungere som "reklame".
- Vær bevidst om at få bindende tilmeldinger fra sangerne, når I optræder, så I i sanglederteamet er sikre på, at der kommer nogen (alle). Bemærk gerne vigtigheden af at man støtter op for hinanden skyld.
- Motivér og giv ros!

3. SANGSEMESTER: BLIV BEVIDST KOMPETENT

Når I når til det 3. sangsemester, vil mange sanglederteams være rigtig godt kørende, både på det faglige, personlige og fælles lederplan. Her er det rigtig godt at begynde at blive bevidst omkring egen praksis.

Ofte vil I i sanglederteamet have opbygget rutiner omkring indstudering, måden I arbejder på, fællesskabskulturen, kommunikation mm. Disse rutiner kommer ud fra en hel masse oplevelser, I har haft i sangfællesskabet, omkring hvad der virker og ikke virker. Det er naturligt, at man løbende retter sin

praksis ind efter, hvilke sangere der udgør sangfællesskabet. Denne tilpasning giver et væld af nuancer til jeres egen praksis som ledere.

Det vil på 3. sangsemester være gavnligt at sætte jer ned i sanglederteamet, og reflektere over jeres egen praksis og dermed blive bevidste om, hvad det er I gør – og hvorfor, I gør det.
Her kan det være en idé at snakke om nedenstående punkter.

Fælles refleksion

- Hvordan er vores ramme for en god sangsamling? Har vi nogle faste ritualer – og hvorfor virker det, vi gør?
- Hvordan har vi indtil nu udvalgt repertoire? Hvordan virker repertoiret? Og hvorfor?
- Hvordan kommer vi i gang med en ny sang/leg/aktivitet? Hvilke metoder er gode for os at bruge til indstudering? Og hvorfor er de gode for os?
- Hvordan arbejder vi med kvalitet i de sange, vi synger? Hvordan virker det? Og hvorfor?
- Er sangerne i sangfællesskabet begyndt at tage del i ansvaret for en god sangsamling – måske nogle mere end andre? Hvordan opstod det? Hvordan kan vi fremme den gode udvikling?
- Hvornår har vi et godt forløb med sangere der kommer nogenlunde fast hver gang? Hvad gør mon en forskel her? Hvad kan vi gøre for at styrke deltagelsen endnu mere?
- Er vi gode til i sanglederteamet at deles om de mange opgaver? Hvordan har vi grebet det an?

Find selv på flere gode spørgsmål, og vær bevidst om, at det interessante i refleksionen ligger i "hvorfor" og "hvordan". Dér finder I de guldkorn, der er særlige for netop jeres sangfællesskab.

Ofte vil en refleksion som denne også gøre jer bevidste om, at I kan utroligt mange forskellige ting på dette tidspunkt i forløbet. I kan tilpasse og tilrettelægge jeres undervisning ud fra sangerne og deres behov. Ikke mindst kan I arbejde med kvalificeret sangledelse og fokuspunkter i en tryg inkluderende ramme, hvor målet ikke er kvaliteten af det, I laver, men derimod tryghed og et rum for læring, der helt automatisk vil skabe muligheden for at skærpe og højne niveauet. Det vil sige, at I faktisk bevidst i sanglederteamet arbejder med en bred pallette af musikalske fokuspunkter, uden at sangerne nødvendigvis er bevidste om det.

4. SANGSEMESTER: VARIG FORANKRING

I sanglederteamet har I i løbet af de forrige sangsemestre fået opbygget og udviklet nogle særlige og unikke musikalske kompetencer – både i samarbejde med hinanden, men også på det personlige plan. Jeres erfaringsgrundlag med jeres respektive sangfællesskab er også blevet styrket. På baggrund af dette er det tid til at få et overblik over netop den musikalske praksis, I har skabt med jeres sangfællesskab, så I kan få forankret jeres sangfællesskab på længere sigt.

Her kan det være en fordel at kigge på den strukturelle del af arbejdet med sangfællesskabet ud fra nedenstående punkter.

Skab struktur

- Årshjul. Få skabt et årshjul for sangfællesskabet, så både sangledere og sangfællesskab bliver bekendt med årets gang.
- Øveplan. Få udarbejdet en plan for, hvem, der er på hvornår, – og evt. også et overblik over hvilken slags repertoire, I vil arbejde med i løbet af året.
- Tovholderroller og ansvarsområder. Aftal hvem, der er ansvarlig for samarbejder ud af huset og eventuelle andre fællesarrangementer.
- Sangmappe. Få udarbejdet en sangmappe til sangfællesskabet, og gør jer gerne overvejelser om, hvordan denne mappe skal konstrueres (skal den f.eks. inddeles alfabetisk, efter årstidssange, temaer eller andet?). Hvor opbevares sangmappen, og hvordan bliver den opdateret?
- "Den gode sangsamling". Brug jeres erfaringer og musikalske succeser fra de tidligere semestre og se, om der er fællesnævnere. Måske kan I skabe et overblik over, hvad der skal til for at lave den gode sangsamling for netop jeres sangfællesskab.

Bemærk at det ikke kun er musikalske gentagelser, som giver tryghed og ro for jeres sangere i sangfællesskabet. En klar og tydelig rød tråd i et veltilrettelagt årshjul kan

være vigtige byggesten i at opbygge både motivation og tillid mellem sangledere og sangfællesskab, da dette giver en åbenhed og retning for sangerne, så de kan læne sig tilbage i sangledernes arbejde i løbet af året. Jo mere sanglederne kan være på forkant med repertoire, årshjul og lignende, jo bedre kan forudsætningerne for den musikalske udvikling være, da der netop er skabt en fælles retning. Er sangfællesskabet meget fasttømret, kan I i sanglederteamet overveje, om der skal uddelegeres faste roller til sangerne i sangfælleskabet. Se afsnittet om frivilligroller i sangfællesskabet.

5. SANGSEMESTER: PÅ EGNE BEN

Har man haft en sangkonsulent tilknyttet sit sangfællesskab, vil dette 5. sangsemester fokusere på, at samarbejdet nu afsluttes, og at sangfællesskabet og sanglederne skal stå på egne ben. Har man arbejdet selvstændigt med sangfællesskabet, er det tid til at kigge tilbage på de sidste to år. Ved begge scenarier kan det være aktuelt at overveje følgende sammen med sit sangfællesskab:

- Hvad gør os til et særligt fællesskab?
- Hvorfor kommer sangerne og synger med?
- Er der noget vi skal have mere af? Koncerter, sociale aktiviteter eller lignende?
- Hvordan sørger vi for at fortælle historien videre? Og til hvem?

Har I ikke allerede gjort det, kan det være en fordel at lave et forum, hvor man deler billeder, videoer, noder til nye sange, diverse informationer og praktiske oplysninger. Det kan f.eks. være på en social platform på internettet, hvor man som ny sanger hurtigt kan blive inviteret til at være med. Det kan virke meget positivt med et synligt sangfællesskab, der både er inkluderende for dem, der synger i det, men også for dem ude i verden, der har interesse i at følge med.

12 gode råd til Sanglederen

1. Show – don't tell

Specielt ved sangfællesskaber med flere etniciteter og flere sprog, er det vigtigt at man som sangleder selv tør at gå forrest og demonstrere, hvad man ønsker af sine sangere. I stedet for at bruge ord, så vis eller syng det. Vær også opmærksom på, at det virker godt at vise, hvad man gerne vil have, frem for hvad man ikke vil have. Sangerne vil som udgangspunkt efterligne sanglederen.

2. Less is more

Husk at dette ikke er et professionelt kor. Det er et sangfællesskab – et positivt inkluderende fællesskab, hvor I synger sammen. Det sangfaglige fundament må hellere end gerne være så simpelt som muligt, så man som sangleder kan bygge oven på løbende. Vær opmærksom på ikke at lægge flere lag på end højst nødvendigt. Brug jeres ører, og stol på jeres egen vurdering. Det er dejligt, når I synes, det lyder godt, og husk, at der er masser af musikalske kvaliteter i enstemmigt repertoire.

3. Tekstfordybelse

Særligt for nydanskere kan der være store sproglige udfordringer med det danske sprog, så brug gerne god tid på at arbejde med tekst og tekstforståelse til den pågældende sang med dit sangfællesskab. Husk at give den samme opmærksomhed til sproget, når sangerne deler sange fra deres hjemlande.

4. Indstudering

Når I lærer nye sange videre til jeres sangfællesskab, så brug gerne god tid på at få det helt basale (tekst, melodi og puls/rytme) på plads. Først når det grundlæggende i en sang er velforankret blandt sangerne, kan I tage hul på den videre udvikling. Øv i at tænke fremad – hvad er næste skridt, når du har nået din første målsætning? Sæt et realistisk succeskriterie (måske når I kun ét omkvæd i dag, måske lyder det ikke som du havde forventet etc.). Det kan altså godt tage tid, før den sang du har præsenteret, begynder at lyde rigtig godt – det kan tage tid at skabe en tryg sangkultur.

5. Akkompagnement

Skal der akkompagneres til sangen, så vær grundig i dine overvejelser om, hvordan dette skal lyde/spilles/understøtte. Akkompagnementet skal være godt for musikkens samlede udtryk og for fællesskab og glæde.

6. Repetér

Mange gentagelser giver tryghed, og styrker fundamentet – både fællesskabet og det sangfaglige.

7. Forbered dig

Det er især en god idé at forberede dig på det, som du er udfordret på. Har du f.eks. aldrig arbejdet med underdelinger og pulsforankring, så øv dig i dit sanglederteam, inden du kaster dig ud i det. Det giver ro og tryghed, og du kan bruge dine kollegaer, hvis du mister tråden.

8. Tag udgangspunkt i det du kan

Når man kaster sig ud i at være sangleder, og måske aldrig har ledt noget før, er det en god idé at tage udgangspunkt i din egen komfort zone. Det vil sige der, hvor du er tryg. Det kan f.eks. være indstudering ved klaveret eller med en simpel sang, som du kender godt. Byg stille og roligt på med det, som udfordrer dig.

9. Giv akkorder

Husk ikke kun at give en starttone, når du starter en sang, men en startakkord – eller klang. Især hvis I lige har sunget sang A og skal til sang B. Man kan også spille/synge et vers af den sang, man skal i gang med for sine sangere, så man på den måde sætter "tonen".

10. Ros

Husk at rose dit sangfællesskab. Det motiverer og skaber glæde. Husk også at rose dig selv og dine med sangledere.

11. Egen motivation

Husk at vælge noget du selv godt kan lide, og som du har lyst til at synge. Dit eget drive er bl.a. styret af din lyst til at synge den pågældende sang. Husk at bruge forskellige metoder for at arbejde i dybden. Et lille, simpelt repertoire, kan indeholde masser af sangfaglig kvalitet og skabe fællesskab og glæde igen og igen.

12. Brug kroppen

Kroppen er et genialt værktøj til at arbejde med sang. Især fordi du har den med overalt. Pulsforankring, indstudering, klangarbejde – alt kommer fra din krop. Husk som hovedregel at stå op, når I synger!

EVALUERING

Efter hvert sangsemester kan I evaluere forløbet. I kan forberede jer inden evalueringen ved at tale om nedenstående:

Forberedelse

- Aftal hvor længe I bruger på evalueringen.
- Aftal hvordan I vælger, hvad i vil følge op på.
- Hvis sangerne er med i evalueringen, så fortæl dem, hvad I har besluttet, og hvad I har brug for at de bidrager med.

Evalueringsspørgsmål

1. Hvad har været godt?
2. Hvad vil vi gerne have mere af, eller hvad kan vi gøre anderledes?
3. Er der noget vi skal holde op med at gøre?
4. Gode ideer?

Om projektet

こんにちは

DRØMMEN ER VENSKAB, KENDSKAB OG NYE ROLLEMODELLER

Tænk hvis ny- og gammeldanskere mødte hinanden igennem sang, delte netværk og lærte hinanden og hinandens sange at kende.

Tænk hvis det kunne bidrage til en bedre hverdag for alle, som var med.

Tænk hvis nye sanglige rollemodeller fik mulighed for at lede fællessang med let flerstemmighed i nye sammenhænge, så endnu flere knyttede bånd og sangen byggede bro og fællesskab mellem mennesker.

FORMÅLET ER FÆLLESSKAB GENNEM SANG

Sangfællesskaber er åbne mødesteder for alle sangglade nydanskere og gammeldanskere, som vil møde hinanden gennem sange fra hele verden.

I 10 nye sangfællesskaber fordelt i hele Danmark mødes nydanskere og gammeldanskere og synger sange fra hele verden. Det er konceptet bag projektsamarbejdet mellem Sangkraftcentrene i Danmark, Lærdansk, Sangens Hus og TrygFonden. Formålet med projektet er at skabe positive sangfællesskaber for alle i Danmark.

Frivillige sangledere driver fællesskaberne

Sangfællesskaberne er drevet af lokale frivillige sangledere, der brænder for sang og samhørighed mellem mennesker. Sanglederne er løbende på workshops, hvor de lærer om temaer som krop og stemme, indstuderingsmetoder, fællesskab og motivation. Grundkurset til sanglederne er med til at sikre faglighed og forståelse både i forhold til sang og fællesskab på tværs af kulturer. Det giver sanglederne de bedste forudsætninger for at skabe gode rammer for og indhold i sangfællesskaberne.

Sang bygger bro

Forskning viser, at sang er et af de bedste midler til at bygge bro og knytte mennesker sammen. Der er også forsknings-mæssigt belæg for, at sang løfter humøret, styrker selvfølel-sen og oplevelsen af at høre til samt skaber fællesskabs-

følelse, og der er erfaring for at sang fremmer sprogindlæring. Når vi synger sammen, skaber vi hurtigt et stærkt fællesskab, og det er netop projektets formål at skabe positive sangfællesskaber for alle i Danmark. Se videncenterforsang.dk for at læse mere om forskningsresultaterne.

25 sangfællesskaber i 2024

Første del af projektet med 10 sangfællesskaber løber frem til 2021. I begyndelsen af 2019 startede de første tre sangfællesskaber i Aarhus, Odense og Herning. I februar 2020 startede syv nye sangfællesskaber i Danmark. Herefter er det planen at åbne op for yderligere 15 sangfællesskaber med projektets 2. del, som søges finansieret. Målet er, at vi i alt har 25 nye sangfællesskaber i Danmark i 2024.

Læs mere på www.sangfællesskaber.dk

GRUNDKURSUS FOR SANGLEDERE

I projektet "Sangfællesskaber for alle" får de frivillige sangledere et grundkursus bestående af seks workshops i Sangens Hus og sparring ved lokale sangkonsulenter, der besøger sanglederne i det lokale sangfællesskab.

Grundkurset sætter sanglederne i stand til at lede fællessang og enkel flerstemmighed. Man bliver altså hverken korleder eller dirigent af de seks workshops og den løbende sparring, som projektet tilbyder, men man får metoder, værktøjer, træning og personlig støtte til at udvikle sig og afprøve sig selv som sangleder.

Er I en gruppe kommende sangledere, som ikke er del af projektet, vil Sangens Hus måske kunne organisere et workshopforløb med lokal sparring ved sangkonsulenter til jer imod betaling. Tal med jeres initiativtagere, frivilligkoordinator eller andre, og se hvad mulighederne er.

Hvad er en sangkonsulent?

Sangkonsulenterne er dem, der afholder grundkurserne for de frivillige sangledere. En sangkonsulent er en person, der har en solid sang- og musikfaglig baggrund, har erfaring med børn, sang, holdundervisning, korledelse, klasserumsledelse eller lignende, og som har lært den konsulentfaglige tilgang til arbejdet. Sangkonsulent er en nyere betegnelse. Derfor er det vigtigt at gøre klart, hvad vi mener med konsulent, og hvorfor det er denne tilgang, vi har valgt at arbejde med i projekter i Sangens Hus.

Hvad mener vi med ”en konsulentfaglig tilgang”?

- En konsulent kan selv og kan hjælpe andre til at kunne endnu bedre.
- En konsulent hjælper andre med at lære og udvikle det, der giver mening for dem.
- En konsulent skaber en forbedring som holder efter konsulenten, er draget videre.

Sangens Hus har ca. 40 sangkonsulenter, som er ansat til at løfte sangprojekter i hele landet.

RESSOURCER TIL DELING

På sangfællesskaber.dk kan du læse om projektet ”Sangfællesskaber for alle” og finde inspiration til jeres eget sangfællesskab.

Under ’Om’ og ’Ressourcer’ deles projektets viden, efterhånden som den produceres. Her vil du blandt andet kunne finde:

- Film om projektet
- Inspirationslister
- Bogen her som pdf.
- Information om sangbogen med alverdens sange i nye, lette arrangementer for fællessang med enkel flerstemmighed.

SAMARBEJDSPARTNERNE

”Sangfællesskaber for alle” er et projektsamarbejde mellem Sangkraftcentrene i Danmark, Lærdansk, Sangens Hus og TrygFonden.

SyngDanmark
Et netværk af sangkraftcentre

Lærdansk

Sangens Hus
Alle har en stemme

TrygFonden

Om Sangkraftcentrene i Danmark

Den overordnede projektledelse af "Sangfællesskaber for alle" ligger i Sangens Hus, mens det primært er de regionale sangkraftcentre, der varetager den daglige koordinering i deres lokalområder.

Der er sangkraftcentre rundt om i Danmark. De arbejder for at styrke sangen i deres lokalområde og for at give alle mulighed for at finde et sted at synge sammen uanset niveau eller ambitioner. Derfor rummer alle sangkraftcentrene både et elite-kormiljø, projekter der skal fremme sangen i blandt andet skoler og daginstitutioner, og forskellige tiltag for helt almindeligt sangglade mennesker. Sangkraftcentrene samarbejder i netværket Syng Danmark, som en del af Sangens Hus.

Kort over sangkraftcentrenes placering og kontaktoplysninger til de enkelte sangkraftcentre findes på hjemmesiden for SyngDanmark-netværket. Her kan du også læse mere om nærmeste sangkraftcenter.

Læs mere på syngdanmark.dk

Om Lærdansk

Der er 12 fysiske Lærdansk-sprogskoler i Danmark. Lærdansk er en del af Dansk Flygtningehjælp, og kerneopgaven er sprogundervisning og integration af flygtninge og indvandrere i Danmark.

For Lærdansk er det vigtigt at skabe værdifulde medborgere, der integreres og bliver del af et lokalsamfund. Det opnås gennem sprogundervisning med fokus på udtale, grammatik, stavning og læsning, men den målrettede integration kræver mere. Derfor er sprogskolerne altid i et tæt samarbejde med kommunerne og øvrige organisationer, der har fokus på integration, åbenhed, respekt og inddragelse.

Lærdansk ønsker at fremme og facilitere platforme for mødet mellem danskere og udlændinge.

Læs mere på laerdansk.dk

Om Sangens Hus

Sangens Hus er et nationalt samarbejdsforum for sang drevet af ønsket om at fremme sangen i al sin mangfoldighed.

Som en katalysator for sangglæden i Danmark skal Sangens Hus styrke og udvikle sangkultur. Sangens Hus arbejder for glade stemmer, åbne sangfællesskaber, stærk sangfaglighed og varige forandringer.

Fundamentet for Sangens Hus er samarbejdet med landets sangkraftcentre i netværket Syng Danmark og med en lang række andre aktører. Sammen har vi fokus på at fremme sangen og skabe forandring gennem videndeling, talentudvikling og sangprojekter.

Læs mere på www.sangenshus.dk
og på www.videncenterforsang.dk

Om TrygFonden

TrygFonden støtter 1. del af projektet "Sangfællesskaber for alle" med 2,8 mio. kr.

Fonden skriver om sig selv:
Vi vil skabe tryghed i Danmark. Vores mission er at bidrage til, at danskerne kan tage ansvar for egen og andres tryghed. I TrygFonden fokuserer vi på udviklingen af tryghedsskabende projekter inden for tre kerneområder, som vi mener er essentielle for trygheden for den enkelte og for samfundet. Nogle projekter driver vi selv. Andre bliver til i samarbejde med førende organisationer, og andre igen støtter vi gennem donationer. Fælles for alle projekter er, at de skal bidrage til at afhjælpe et klart defineret samfundsproblem. De problemer, vi arbejder med, kræver samarbejde på tværs af sektorer, innovation, forskning og viljen til at gå nye veje. Vi ønsker at være en aktiv samfundsaktør, og vores fokus er rettet mod de mennesker, vi ønsker at hjælpe.

Læs mere på trygfonden.dk

Egne noter:

KOM OG SYNG OG VÆR MED.
VI DELER VIDEN, NETVÆRK OG SANGGLÆDE

SANGFÆLLESSKABER.DK

"I Sangfællesskaber for alle arbejder vi for, at ny- og gammeldanskere møder hinanden igennem sang. Med frivillige sangledere og stærke samarbejder bygger vi bro mellem mennesker i hele landet.
Vi er stolte over, at sang også her er med til at tage samfundsansvar. Så kom og syng og vær med.
Vi deler viden, netværk og sangglæde."

Mette Thue, projektleder, Sangens Hus

Sangens Hus
Alle har en stemme

SyngDanmark
Et netværk af sangkraftcentre

Lærdansk

TrygFonden

ISBN 978-87-994772-2-7